

Uf, koliko porabim za hrano, obleke, prevoz ...!

Mesečnih stroškov v gospodinjstvu ni konca ne kraja. Se čudite, kako vam denar polzi iz rok in se sprašujete, ali znajo vaši sosedje z denarjem ravnati bolj racionalno od vas? Razkrivamo, kako razporediti stroške

moje.finance@finance.si ● Maja Virant

Ali ste vedeli, da slovensko gospodinjstvo v povprečju skoraj polovico vseh izdatkov nameni za prevoz (16,8 odstotka), hrano, pijačo in tobak (16,2 odstotka) ter stanovanje (13,6 odstotka)? Tako namreč ugotavlja Statistični urad RS v raziskavi o porabi v gospodinjstvih iz leta 2012. Ti podatki kažejo običajno porabo, kar pa ne pomeni, da gre tudi za racionalno porabo, opozarja specialistka za finančiranje in osebni proračun Ana Vezovišek: »Gre za statistične podatke o dejanskih razmerah, ki pa niso namenjeni temu, da se po njih ravnamo tudi sami.«

Normalna, povprečna, sprejemljiva poraba – kakorkoli jo že imenujemo – ne obstaja! Vseeno pa so neki okviri v zvezi s porabo v gospodinjstvu. Pri tem je pomembno, da jih prilagodite svojemu položaju (koliko otrok imate, kje živate in podobno), opozarja Vezoviškova. Večji so družinski dohodki in dokler še nimate otrok, več luksusa in varčevanja si lahko privoščite, dodaja finančna svetovalka in direktorica Finančne hiše Karmen Darvaš Šega.

Tisti, ki jim ne uspe krmrati med stroški, odvzemati nekje in dodajati drugje, se pogosto znajdejo v dolgovih, v svojem blogu piše Peter Dunn, Pete the Planner, finančni svetovalec. Ko boste upoštevali vse stroške, tudi tiste, na katere pogosto radi pozabimo, denimo darila – kar na hitro pomislite, koliko jih kupite vsak mesec, sploh če imate otroke, ki se seveda vabijo na rojstnodnevne zabave, izlete, piknike in podobne naključne ali vsaj manj predvidljive stroške, boste številni potrebovali čarownika, da vam bo po vseh stroških uspelo ostati na pozitivni ničli. V praksi namreč številna gospodinjstva mesečno zapravijo tudi 110 odstotkov svojih prihodkov, kar seveda dolgoročno ne gre, opozarja Peter Dunn.

Pomembno je, da si znesek za posamezno kategorijo stroškov določite vnaprej, torej za vsak prihajajoči mesec posebej, opozarja Ana Vezovišek.

Par z dvema in družina s tremi tisočaki

Kako lahko torej modro krmarimo med gospodinjskimi stroški, da še varno ostanemo na pozitivni strani? Zamisili smo si dva hipotetična primera in strokovnjake prosili, naj poskusijo določiti optimalno razdelitev stroškov. Prvi primer je mlajši par s skupnimi dohodki dva tisoč evrov na mesec, drugi pa štiričlanska družina s tremi tisočaki na mesec. Trije osebni finančni svetovalci, Ana Vezovišek, Karmen Darvaš Šega in Igor Mujdrica, so nam postregli s svojimi predlogi, kako bi lahko ti gospodinjstvi najbolj gospodarno razporedili svoje izdatke. Kategorije se pri vseh treh nekoliko razlikujejo, zato vam ponujamo tri ločene tabele, čeprav lahko najdemo kar nekaj skupnih točk. Tako denimo od 10 do 15 odstotkov računajte za hrano in pijačo, manj, če večinoma jeste doma, nekoliko več, če si pogosteje privoščite razvajanje v restavracijah. Stroški za osebno nego – naj gre za izdelke, ki jih kupite, ali pa razvajanje v frizerskem salonu in podobne stvari – naj znašajo največ od pet do deset odstotkov.

Kaj pa varčevanje? Finančni svetovalec iz i-zavarovanja Igor Mujdrica pri varčevanju ali naložbah pravi, da je ta postavka povezljiva z drugimi navedenimi stroški. »Neka osnova, ki pa jo je vendarle pametno upoštevati, je, da vsak mesec odvajate vsaj deset odstotkov prihodkov v varčevalne namene, za začetek predvsem za oblikovanje tako imenovane denarne rezerve oziroma varnostnega sklada, šele po tem koraku so primerna varčevanja in naložbe različnih oblik,« razlaga Igor Mujdrica.

Za mlad par, ki še nima otrok, bi Ana Vezovišek po drugi strani priporočala povečanje odstotka, namenjenega varčevanju, saj bo s tem lahko poskrbel za zlato rezervo in del sredstev pozneje namenil drugim ciljem – nakupu nepremičnine, počitniške hiše, avtomobila, šolanju otrok, upokojitvi.

Mesečna razporeditev stroškov gospodinjstva glede na dohodek

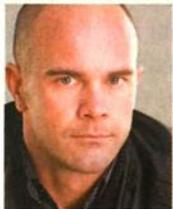
v EUR (v %)

Predlog
Ane Vezovišek

570 (19)	Bivanje (posojilo/najemnina, zavarovanje nepremičnin, stanovanjski stroški (voda, elektrika, plin), vzdrževanje in popravila)	380 (19)
60 (2)	Darila (prijatelji, družina, dobrodelni prispevki)	40 (2)
180 (6)	Dopust (izleti, počitnice, potovanja)	80 (4)
450 (15)	Hrana in pijača (malica, restavracije in lokali, trgovina)	320 (16)
90 (3)	Oprema in tehnika	60 (3)
300 (10)	Oblačila in obutev	140 (7)
150 (5)	Osebno (frizer in nega telesa, mobilni telefon, izobraževanje, obrok posojila)	160 (8)
360 (12)	Otroci (igrače, oprema, vrtec/šola, žepnine)	0 (0)
360 (12)	Prevoz (cestnina in parkirnina, gorivo, javni prevoz, obrok posojila/lizinga, zavarovanje motornih vozil)	200 (10)
300 (10)	Varčevanje in naložbe (naložbe, za pokojnino, varnostna rezerva, otroci)	500 (25)
60 (2)	Za uživanje	40 (2)
120 (4)	Zdravje (pregledi in terapije, zdravstveno zavarovanje, zdravila)	80 (4)

Predlog
Igorja Mujdrice

750–900 (25–30)	Stanovanjski stroški	500–600 (25–30)
150–450 (5–15)	Prevoz	100–300 (5–15)
300–450 (10–15)	Hrana	200–300 (10–15)
150–300 (5–10)	Osebna nega	100–200 (5–10)
150–300 (5–10)	Zdravstvena, življenska in nezgodna zavarovanja	100–200 (5–10)
120–210 (4–7)	Posojila (brez posojila za avto)	80–140 (4–7)
240–450 (8–15)	Različne potrebščine	160–300 (8–15)
30–150 (1–5)	Zabava/prosti čas	20–100 (1–5)

Predlog
Karmen Darvaš Šega

350 (11,7)	Hrana in pijača	250 (12,5)
200 (6,7)	Potrebščine za osebno nego	100 (5)
50 (1,7)	Čistila	50 (2,5)
400 (13,3)	Oblačila in obutev	250 (12,5)
200 (6,7)	Položnice	150 (7,5)
200 (6,7)	Prevoz	150 (7,5)
200 (6,7)	Šola/vrtec	/
250 (8,3)	Zavarovanja	100 (5)
500 (16,7)	Posojila (nakup stanovanja ali najemnina)	500 (25)
150 (5)	Luksuz (izleti, kino, gledališča, koncerti, hrana zunaj ...)	150 (7,5)
300 (10)	Varčevanja	200 (10)
200 (6,7)	Popravila, vzdrževanje doma	100 (5)

Kje krčiti?

Pri vsaki kategoriji bi lahko našli rezervo, kolikšna je, pa lahko ugotovimo le, če imamo na voljo natančne podatke, pravi Ana Vezovišek. Svetuje, da vodite osebni ali družinski proračun, torej vse prihodke in izdatke. Pomembno je, da si budžet za posamezno kategorijo določite vnaprej, torej za vsak prihajajoči mesec posebej, še svetuje: »Tako načrtujete izdatke ter ste pripravljeni na morebitne izredne izdatke.« Načelno bolj obremenjenih mesecov tako ne bi smelo biti, saj je mogoče večino stroškov preračunati oziroma jih razmeroma natančno vnaprej oceniti, pravi svetovalec Igor Mujdrica. Pri načrtovanju izdatkov je treba misliti tudi na nepredvidene stroške in bolj obremenjenje meseca veliko prej; ko recimo načrtujemo najem posojila, ko kupujemo avte na lizing, gradimo hiše s posojilom.

Najbolj se splača krčiti stroške pri kategorijah, ki najbolj obremenjujejo naš proračun, recimo pri stroških bivanja, prevoza, pri hrani in pičaju ter osebnih porabi, pravi Ana Vezovišek. V boljših mesecih si morate preudarno zagotavljati likvidne rezerve, torej denar za bolj obremenjeni meseci, svetuje Karmen Darvaš Šega: »Vsekakor pa se je v tem času, ko so izdatki za šolo ali za druge obveznosti večji, najbolje odpovedati luksuznim dobrinam, morda nepotrebni garderobi, čevljem, torbicam, sledijo v tistem času nepotrebni izdatki za prenovo, obnovo, opremo, popravilo doma in gospodinjstva.« Opozarja, da nikakor ne bi smeli stiskati pri varčevanju ali zavarovanjih, saj so nujno potrebna prav v hudičih časih.

Konkretni prihranki

Ana Vezovišek postreže še z nekaj konkretnimi nasveti, kako krčiti stroške pri nekaterih vsakdanjih stvareh. Preverite strošek električne, plina in drugih goriv ter jih primerjajte z drugim distributerjem. Prihranite lahko tudi sto evrov ali celo več na leto. Preverite še strošek financiranja nakupa nepremičnine. Pred leti so ljudje kupovali nepremičnine na lizing, ki je bil dražji kot pa recimo stanovanjsko posojilo. Če živite v najemu, je dobro preveriti, kakšne so trenutne cene na nepremičniškem trgu, ter z najmodajalcem poskušati doseči nižjo ceno. In kar je najbolj pomembno – živeti morate standard, ki si ga lahko privoščite.

Presežke imamo navadno tudi pri stroških prevoza. Glede na število registriranih vozil pri nas bi lahko rekli, da ima vsak drugi Slovenec svoj avto. Pa jih res potrebujemo toliko? Nemalokrat se zgodi, da ima v tričlanski družini vsak član svoj avto – izračunajte stroške goriva, zavarovanja, vzdrževanja (servis, gume), amortizacije ... Pomembno je, da najprej optimizirate stroške prevoza na delo, mor-

»Vsak mesec odvajajte vsaj deset odstotkov prihodkov v varčevalne namene,« svetuje Igor Mujdrica.

da izberete drugo prevozno sredstvo ali pa si stroške s komelite, kupite avto z majhno porabo goriva, nizkim stroškom zavarovanja in vzdrževanja ter se izogibate nakupu avtomobila na posojilo ali lizing.

Stroški hrane in pičaje navadno zasedajo največji del našega družinskega proračuna. Če se nakupovanja lotite načrtovano in premišljeno, lahko zelo hitro prihranite. V okviru proračuna načrtujte strošek za hrano na tedenski ravni. To vas bo prisililo, da dobro razmislite, kaj boste kupili, in da boste redkeje hodili v trgovino. Spremljajte letake različnih trgovcev. Bodite pozorni na večje akcije in si jih zabeležite. Naredite seznam kaj, kje in za koliko. Vendar pozor! Upoštevati morate tudi strošek goriva in porabo časa, zato pojrite po nakupih tja, kjer je več trgovcev na enem mestu. Naredite natančen seznam, kaj potrebujete, in ga upoštevajte, prej pa ga osvežite s pregledom hladilnika in zamrzovalnika. V zadnjem času pa so vse višji tudi stroški mobilnih telefonov. Pri nekaterih dosegajo kar pet odstotkov vseh prihodkov, kar je nesporno preveč, zato preverite konkurenčno ponudbo, opozarja Ana Vezovišek in svetuje: »Vodite torej svoj osebni proračun. Le tako boste vedeli, kam gre vaš denar. Dobili boste jasen pregled nad tem, kateri vaši izdatki so nesorazmerni z višino proračuna. Živite v okvirih svojih zmožnosti ali – še bolje – pod svojimi zmožnostmi! To pomeni, da si morate znati postaviti prednostne naloge in se osredotočiti na stvari, ki so za vas res pomembne. Pomembno pa je tudi, da ugotovite, kaj vam prinaša resnično zadovoljstvo. S tem se boste izognili impulzivnim nakupom, z denarjem pa boste začeli ravnati bolj racionalno.«

Sploh veste, koliko porabite na mesec?

Na spletni strani thisismoney.co.uk smo našli zelo preprost kalkulator družinskega proračuna. V vrsto postavk vnašate najprej prihodke, potem pa še izdatke. Na koncu vam program predstavi, kolikšen delež vaših prihodkov gre v posamezno kategorijo, zapisane pa so tudi vrednosti v znesku. Pred okvirčki je sicer znak za funt, kar pa naj vas ne moti. Mi smo za test vstavljal domače zneske prihodkov in odhodkov, torej v evrih, in zadeva povsem deluje. Pred igralkanjem, koliko potrebuje vaše gospodinjstvo, da pride čez mesec, vas bo, če se tega še niste lotili, čakalo še nekaj preračunavanja: koliko zapravite za avto, zavarovanja, zdravstvo in za kup stvari, ki jih morda plačujete enkrat na leto pa zato pozabite upoštevati. Na spletu je takšnih programov sicer morje, a veliko se nam jih je zdelo manj primernih, ker so pozabliali na pomembnejše kategorije – eden je denimo pri avtomobilu upošteval samo stroške za gorivo. Za natančnejo in sprotno analizo stroškov, ki jih ima vaše gospodinjstvo, lahko preizkusite katero izmed aplikacij, recimo mojbudget.com, ki je v slovenščini, ponuja pa tudi 45-dnevno brezplačno uporabo, da dobite občutek, za kaj gre in koliko sploh zapravite. Računalniško spretnejši si lahko izdelate tudi preprosto tabelo, s katero boste preverjali svojo porabo.